

TARG'IBOTDAN TASHABBUSGA: YOSHLARNING JAMIYATDAGI FAOLLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

G'oziyeva Dilshodai Nosir

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Filologiya va tillarni o'qitish (ingliz tili) ta'lim yo'nalishi talabasi

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada zamonaviy jamiyatda yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish, yoshlar bilan ishlashda targ'ibotga asoslangan yondashuvdan tashabbus va amaliy ishtirokka asoslangan yangi modelga o'tish masalasi tahlil qilinadi. Bugungi globallashtirish, raqamlashtirish, axborot oqimining keskin tezlashuvi va ijtimoiy munosabatlarning transformatsiyasi sharoitida yoshlarning jamiyatdagi o'rni tubdan o'zgarib bormoqda. Endilikda yoshlarni faqat ma'lum g'oyalar yoki qadriyatlar atrofida birlashtirishning o'zi yetarli emas. Ularni mazkur g'oyalarni amaliy faoliyatga aylantira oladigan, muammolarni mustaqil aniqlaydigan, yechim taklif qiladigan va jamiyat rivojiga bevosita hissa qo'shadigan faol subyektni aylantirish zarur.

O'zbekiston aholisi tarkibida yoshlarning salmoqli ulushga egaligi mazkur masalaning strategik ahamiyatini yanada oshiradi. 2026-yilgi rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, mamlakat aholisining 38 million nafarga yaqin qismining 9,5 million nafari, ya'ni qariyb 25 foizi 14–30 yoshdagi yoshlardan iborat. Shuningdek, “Yangi O'zbekiston yoshlari — 2030” strategiyasida yoshlar bandligi va tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash, sifatli va inklyuziv ta'lim, xorijiy tillarni o'rganish, kasbiy rivojlanish, volontyorlik, madaniy-ma'rifiy rivojlanish hamda yoshlarning ochiqlik va ijtimoiy ishtirokini kengaytirish ustuvor yo'nalishlar sifatida belgilangan.

Maqolada “targ'ibot” va “tashabbus” tushunchalarining o'zaro farqi ochib beriladi. Targ'ibot asosan ma'lum g'oya, qadriyat yoki ijtimoiy maqsadni tushuntirish va ommalashtirishga xizmat qilsa, tashabbus ushbu g'oyani aniq harakatga aylantirishni nazarda tutadi. Shu jihatdan maqolada “Targ'ibot → anglash → ishonch → tashabbus → harakat → natija → ijtimoiy ta'sir” mualliflik modeli ilgari suriladi.

Mazkur modelning asosiy g'oyasi shundan iboratki, yoshlar faolligini oshirish faqat ularni tadbirlarga jalb qilish bilan cheklanmasligi kerak. Yosh avvalo muammoni anglashi, o'z fikrining qadrlanishiga ishonishi, tashabbus ko'rsatish imkoniyatiga ega bo'lishi, zarur bilim va ko'nikmalarni egallashi, o'z g'oyasini amaliy loyihaga aylantirishi va uning natijasini baholashi kerak. Shu sababli

maqolada yoshlar bilan ishlashda “tadbirga jalb qilish” mezonidan “ijtimoiy natijaga olib kelish” mezoniga o‘tish zarurligi asoslanadi.

Tadqiqotda yoshlarning ijtimoiy faolligiga ta’sir qiluvchi ichki va tashqi omillar ham tahlil qilinadi. Jumladan, o‘ziga ishonch, bilim, liderlik qobiliyati, raqamli savodxonlik, jamoada ishlash ko‘nikmasi, mentorlik, institutsional qo‘llab-quvvatlash, tengdoshlar muhiti va tashabbus uchun yaratilgan imkoniyatlar yosh faolligining muhim omillari sifatida ko‘rib chiqiladi.

Maqolada oliy ta’lim muassasalarining yoshlar tashabbuslarini rivojlantirishdagi roli alohida yoritiladi. Universitet faqat bilim beruvchi muassasa emas, balki yoshning o‘z fikrini sinab ko‘rishi, loyiha yaratishi, jamoa tuzishi, ilmiy izlanishi, ijtimoiy muammoni hal etishga urinishi va liderlik tajribasini shakllantirishi mumkin bo‘lgan muhit sifatida talqin qilinadi.

Shuningdek, maqolada “Bir talaba — bir tashabbus”, “Tashabbus laboratoriyasi”, “Yoshlar g‘oyalari banki”, “Mentor — tashabbuskor yosh”, “Yoshdan yoshga”, “Tashabbus portfoliosi” kabi amaliy mexanizmlar taklif etiladi. Ularning asosiy maqsadi yoshni passiv ishtirokchidan faol yaratuvchiga aylantirishdir.

Maqolaning ilmiy-amaliy ahamiyati shundaki, unda yoshlar faolligini baholashning yangicha mezonlari taklif qilinadi. Yoshning faolligini faqat tadbirlar soni, sertifikatlar yoki jamoatchilik oldidagi ko‘rinishi bilan emas, balki tashabbusning yangiligi, muammoni hal qilish darajasi, foydalanuvchilar soni, davomiyligi, ijtimoiy ta’siri va boshqa yoshlarni harakatga undash qobiliyati orqali baholash zarurligi asoslanadi.

Tadqiqot yakunida yoshlar bilan ishlashning “yosh uchun” emas, “yosh bilan birga” tamoyiliga o‘tishi zamonaviy yoshlar siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lishi kerakligi xulosasiga kelinadi. Chunki targ‘ibot yoshga yo‘lni ko‘rsatishi mumkin, ammo tashabbus yoshning o‘sha yo‘ldan o‘zi yurishini ta’minlaydi.

KALIT SO‘ZLAR: yoshlar, ijtimoiy faollik, targ‘ibot, tashabbus, yoshlar siyosati, fuqarolik faolligi, yoshlar liderligi, volontyorlik, innovatsiya, raqamli faollik, inson kapitali, oliy ta’lim, mentorlik, ijtimoiy ta’sir.

ABSTRACT: This article examines the ways of increasing youth social participation and proposes a transition from a traditional promotion-oriented approach to a more participatory and initiative-based model. In the contemporary world, young people are not merely recipients of social ideas, values and information. They are increasingly becoming active participants in social transformation, innovation, education, entrepreneurship, digital development and

civic life. Therefore, the effectiveness of youth policy depends not only on how successfully social ideas are communicated to young people, but also on how effectively young people are enabled to transform those ideas into practical initiatives.

The demographic importance of youth in Uzbekistan makes this issue particularly significant. According to official information published in 2026, approximately 9.5 million people, or nearly one quarter of Uzbekistan's population, are young people aged 14–30. The “Youth of New Uzbekistan — 2030” strategy identifies youth employment and entrepreneurship, quality and inclusive education, foreign-language learning, professional development, volunteering, cultural and intellectual development, and broader mechanisms of openness and participation as important priorities.

The article distinguishes between the concepts of promotion and initiative. Promotion primarily aims to communicate and popularize certain ideas, values or social objectives, whereas initiative transforms these ideas into practical action. Based on this distinction, the author proposes a conceptual model: promotion → awareness → trust → initiative → action → result → social impact.

The main argument of the model is that youth participation cannot be effectively increased simply by involving young people in events. A young person should first understand the social issue, believe that their opinion matters, receive opportunities and necessary skills, transform an idea into an actionable project, implement it and evaluate its impact. Therefore, youth engagement should move from the criterion of “participation in activities” toward the criterion of “creation of social value.”

The article analyzes internal and external factors influencing youth social activity, including self-confidence, knowledge, leadership skills, digital literacy, teamwork, mentoring, institutional support, peer environment and access to opportunities. Particular attention is given to higher education institutions, which should function not only as places for acquiring theoretical knowledge but also as environments where students can develop ideas, conduct research, create projects, cooperate with others, address social problems and develop leadership competencies.

The study proposes several practical mechanisms, including “One Student — One Initiative,” “Youth Initiative Laboratory,” “Youth Ideas Bank,” “Mentor for a Young Initiator,” “Youth-to-Youth Mentoring,” and “Initiative Portfolio.” These mechanisms are intended to transform young people from passive participants into active creators.

The article also proposes a new approach to evaluating youth activity. Instead of relying primarily on the number of certificates, events attended or formal positions held, youth activity should be assessed according to the originality of the initiative, relevance of the problem addressed, number of beneficiaries, sustainability, measurable social impact and capacity to inspire further initiatives.

The study concludes that the modern approach to youth engagement should shift from “doing for young people” to “doing with young people.” Promotion may show young people a direction, but initiative enables them to walk that path independently. Consequently, supporting youth initiatives should be understood as an investment in human capital, social cohesion, innovation and the long-term development of society.

KEYWORDS: youth, social participation, promotion, initiative, youth policy, civic engagement, youth leadership, volunteering, innovation, digital participation, human capital, higher education, mentoring, social impact.

KIRISH

Har qanday jamiyatning kelajagi haqida gap ketganda, avvalo yoshlar haqida soʻz yuritiladi. Chunki yoshlar — kelajakning tayyor tomoshabinlari emas, bugunning ham faol ishtirokchilaridir. Bugun dunyo avvalgidek sekin oʻzgarmayapti. Axborot bir necha soniyada tarqaladi, yangi kasblar paydo boʻladi, texnologiyalar mehnat bozorini oʻzgartiradi, ijtimoiy fikrning shakllanish mexanizmlari yangilanadi. Bunday sharoitda yoshlarni faqat mavjud qadriyatlarni qabul qiluvchi qatlam sifatida koʻrish yetarli emas. Ular fikr bildiruvchi, tanlov qiluvchi, tashabbus koʻrsatuvchi va ijtimoiy oʻzgarish yaratishga qodir subyektlar sifatida qaralishi kerak. Oʻzbekistonda 14–30 yoshdagi yoshlar 9,5 million nafarni, yaʼni mamlakat aholisining qariyb 25 foizini tashkil etadi. Bu koʻrsatkich yoshlar masalasining oddiy ijtimoiy yoʻnalish emas, balki mamlakatning inson kapitali va uzoq muddatli taraqqiyot strategiyasi bilan bevosita bogʻliq ekanini koʻrsatadi. Shu sababli bugun “yoshlar bilan qanday ishlash kerak?” degan savoldan koʻra, “yoshlarning oʻzini jamiyatdagi oʻzgarishlarning faol ishtirokchisiga qanday aylantirish mumkin?” degan savol muhimroq.

Mamlakatda yoshlarga oid davlat siyosatining asosiy prinsiplaridan biri sifatida yoshlarning ushbu siyosatni amalga oshirishdagi ishtiroki hamda yoshlar tashabbuslarini qoʻllab-quvvatlash va ragʻbatlantirish belgilangan. 2026-yilgi “Yangi Oʻzbekiston yoshlari — 2030” strategiyasida ham yoshlarning taʼlimi, bandligi, tadbirkorligi, xorijiy tillarni oʻrganishi, volontyorligi, madaniy-maʼrifiy

rivoji va ochiqlik hamda ishtirok mexanizmlarini kengaytirishga katta e'tibor qaratilgan. Demak, davlat siyosatining o'zida ham yoshni shunchaki qo'llab-quvvatlashdan uning ishtiroki va tashabbusini kuchaytirish tomon siljish mavjud. Ammo bu jarayonda bitta muhim masala bor: Yoshni targ'ibot orqali faollikka chaqirish bilan uning real tashabbus ko'rsatishi o'rtasidagi masofa qanday qisqartiriladi? Mazkur maqolaning asosiy muammosi aynan shundan iborat.

YOSHLARNING IJTIMOIIY FAOLLIGINI PASAYTIRAYOTGAN OMILLAR

Yoshlarning hammasi ham tashabbus ko'rsatishga tayyor emas. Buning sababi ularning befarqligi bo'lishi shart emas. Ba'zan yoshning ichida g'oya bor, lekin uni amalga oshirishga jur'ati yetmaydi. Ba'zan bilim bor, lekin imkoniyat yo'q. Ba'zan imkoniyat bor, lekin yo'l ko'rsatadigan inson yo'q. Shuning uchun yoshlar bilan ishlashda ishonch muhitini yaratish tashabbusni Ba'zan esa yosh tashabbus ko'rsatadi, lekin uning g'oyasi jiddiy qabul qilinmasligidan xavotirlanadi.

RAQAMLI MAKON — YANGI TARG'IBOT MAYDONI

Bugungi yoshni internetdan tashqarida tasavvur qilish qiyin. Shuning uchun yoshlar bilan ishlashda raqamli platformalardan foydalanish oddiy qo'shimcha imkoniyat emas, balki strategik zaruratdir. 2026-yilda "Yoshlar tashabbuslari marafoni" doirasida yoshlar o'z loyiha va tashabbuslarini yoshlar.gov.uz platformasi orqali taqdim etishi, foydalanuvchilar esa ularni "Like" orqali qo'llab-quvvatlashi va eng ko'p ovoz olgan loyihalar TOP ro'yxatga kiritilishi yo'lga qo'yildi. Bu tajriba juda muhim bir haqiqatni ko'rsatadi: Bugungi targ'ibot faqat minbardan emas, platformadan ham amalga oshiriladi.

OLIIY TA'LIM — YOSHLAR TASHABBUSINING ASOSIY MAYDONI

Universitetning vazifasi faqat diplom berishdan iborat emas. Universitet yoshning fikrlash madaniyatini shakllantiradigan muhitdir. Shu sababli oliy ta'limda:

ilmiy tashabbus;

ijtimoiy loyiha;

volontyorlik;

tadbirkorlik;

ijod;

texnologiya;

jamoatchilik faoliyati

bir-biridan ajratilmasligi kerak.

Talaba auditoriyada o'rgangan bilimni jamiyatdagi muammoga qo'llay olishi kerak. Masalan, filolog talaba faqat grammatika yoki adabiyotni o'rganib qolmasdan,

yoshlarning kitobxonligini oshirish loyihasi yaratishi mumkin. IT yo‘nalishidagi talaba mahalla yoshlariga raqamli savodxonlik bo‘yicha bepul kurs tashkil qilishi mumkin. Iqtisodchi talaba yoshlar uchun moliyaviy savodxonlik loyihasini ishlab chiqishi mumkin. Pedagogika talabasi maktab o‘quvchilari uchun mentorlik dasturini tashkil qilishi mumkin. Shunday yondashuvda ta’lim → tashabbus

→ jamiyat o‘rtasidagi bog‘liqlik kuchayadi.

XULOSA

Yoshlar jamiyatning kelajagi ekanini ko‘p bor takrorlash mumkin. Ammo bu jumla faqat shior bo‘lib qolmasligi uchun yoshning bugungi jamiyatdagi o‘rniga boshqacha qarash zarur. Yosh — kelajakdagi fuqaro emas. Yosh — bugungi fuqaro. Uning bugungi fikri, bugungi tashabbusi va bugungi harakati ertangi jamiyatning qiyofasini shakllantiradi. Shu sababli yoshlar bilan ishlashda targ‘ibot zarur, ammo targ‘ibotning o‘zi yetarli emas.

Targ‘ibot yoshga ma’lumot beradi.

Anglash unga ma’no beradi.

Ishonch unga jasorat beradi.

Tashabbus unga yo‘nalish beradi.

Harakat unga tajriba beradi.

Natija unga ishonchni mustahkamlaydi.

Ta’sir esa uning faoliyatini jamiyat boyligiga aylantiradi.

Bugun O‘zbekistonda yoshlar uchun yaratilayotgan imkoniyatlar tobora kengaymoqda. 2026-yilgi strategik yondashuvlarda yoshlarning ta’limi, bandligi, tadbirkorligi, volontyorligi va ijtimoiy ishtirokini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Faol yosh — muammoni ko‘rganida befarq o‘tib ketmaydigan, g‘oyasi tug‘ilganda uni aytishdan qo‘rqmaydigan, imkoniyat berilganda undan foydalanadigan va o‘z muvaffaqiyatidan keyin boshqalarga ham yo‘l ochadigan yoshdir. Bunday yoshlar ko‘paygan sari jamiyatning ijtimoiy energiyasi ham ortadi. Targ‘ibotdan tashabbusga o‘tgan avlod esa tomoshabin emas — o‘z jamiyatining bunyodkoriga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

- 1.O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent, 2023.
- 2.O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni.
- 3.O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. “Yangi O‘zbekiston yoshlari — 2030” strategiyasi amalga oshiriladi.

- 4.O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali. Yoshlarga oid davlat siyosati.
- 5.O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali. “Yoshlar tashabbuslari marafoni” doirasidagi yangi imkoniyatlar.
- 6.O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali. 2026-yilda 512 mingdan ortiq yoshlar bandligi ta’minlanadi.
- 7.O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti rasmiy sayti. Sun’iy intellekt va raqamlashtirish sohasidagi vazifalar.
- 8.O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi. Iqtidor, tashabbus va imkoniyat: yoshlar bilan barpo etilayotgan yangi davr.
- 9.O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali. Yoshlar tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlashga doir qo‘shimcha imkoniyatlar.
- 10.O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali. Yoshlar siyosati va yoshlar bilan ishlashga oid rasmiy materiallar.